

Regionálne Trampské Združenie - Pezinok

Malokarpatský občasník

ročník 4

1/2012

Výstup na najvyšší vrch Malých Karpát - Záruby

ROZLÚČILI SME SA S KAMARÁTMI!

†-● Smutné časy padli na trampsú osadu Čierny Orol zo Solčan. Na svoj posledný vander sa vydal kamarát **Jozef „Toby“ Labuda**, *15.3.1958 – †3.12.2011. Povstaňte kamaráti prestaňte jasať a hrať nikdy už nepríde Toby na zrub medzi nás.

†-● Na večný vander sa pobral skaut, tramp, člen Tramp Clubu Bratislava **František „Ferino-Mile“ Kraľovič**, * 18.10.1935 – †3.1.2012. Rozlúčka so zosnulým bola 11. januára na cintoríne v Lamači.

†-● Smutná správa prišla zo zámoria z Kanady. Na večný vander sa 31. januára odobral kamarát **Marian „Majo“ Michalik**, * 13.8.1950 – †31.1.2012. Bol jedným so zakladateľov Trampskej osady Šedý grizzly. Rozlúčka s kamarátom bola 8.2.2012 v Toronte v Kanade.

†-● Po dlhej a ťažkej chorobe vo veku 65. rokov sa na večný vander odobral kamarát **Rudolf „Oteco“ Hanko**, *24.10.1956. - † 7.2.2012. Bol dlhoročným členom Trampskej osady Mustang z Prievidze.

†-● Na posledný vander sa vo veku 51. rokov odobral kamarát člen UTS – Stupava **Miroslav „Pino“ Hrica**, *7.10.1960. - † 12.2.2012. Rozlúčka s kamarátom bola 15.2.2012 o 15. hodine na cintoríne v Lábe.

†-● Na posledný vander v stredu 15. februára sa odobral o pol tretej popoludní v náručí svojej Bobiny aj kamarát **Štefan „Kekso“ Pichler** *1928 - †15.2.2012. Bol posledným členom Trampskej osady Uncas. S kamarátom Keksom odišlo aj kus histórie jednej z podunajskej a malokarpatskej osady.

†-● Vo veku nedožitých 80. rokov trampské rady navždy opustil **Kapitán Kid – Jaroslav Velinský**, *18.12.1932 - †19.2.2012 známy spisovateľ, textár, pesničkár, hudobník.

Spomíname:

●-13. januára uplynuli 3 roky čo sme sa rozlúčili s **Petrom „Ščipakom“ Strížom** z TO. Mexico. ●-27. februára minuli 3. roky čo sme sa rozlúčili s kamarátom **Kamilom „Forum“ Horváthom** z T.O. Čierny Jastrab. ●-Vo februári tohto roku uplynul rok čo sme sa rozlúčili s kamarátmi **Branislavom „Broňom“ Fischerom** zo Slniečného údolia. ●- 6.februára s kamarátom **Jozefom „Bobom“ Čaplom** z TO. Túlaví vlci. ●-7. februára s členom American Country Style **Vladimírom „Vlado“ Jurtom**, basgitaristom a spevákom skupiny **OuKey**. ●-28. februára s kamarátom **Milanom „Kaprálom“ Slávikom** z TO. Game Farm.

Čeť ich pamiatke!

Trampi a pravopis – Asi pred polrokom TS uverejnil článok, ktorý je stále aktuálny. Citujeme: „V glose o pražskom trampskom jazyku sme uviedli, že na Slovensku sme si zásadu „Píš ako počuješ“ alebo dokonca „Píš ako Ťa napadne“ neosvojili. To pravda neznamená, že píšeme vždy podľa kodifikovaného pravopisu. Pravidlá sa za nášho života tak často menili, že väčšinou ani nevieme čo je správne. Nevedia to zrejme ani novinári, moderátori a hovorcovia. My trampy to máme ešte zložitejšie starší zavše ešte používajú zaužívané termíny ako stezka, zvadlo, ešuš a pod. Názvy prevzaté z cudzích jazykov, hlavne angličtiny, píšeme tak, ako sme zvykli, mená starých osád, často české, sme poprekladali do podôb, ktoré nezodpovedajú ani nášmu ani českému pravopisu. Ak sú to mená zvieracie, stávajú sa pre nás životnými. teda nie bobry ale bobri, nie jelene ale jeleni. Čiže aj my máme svoj pravopis a to, že je zrozumiteľnejší nielen nám, je – nazdávame sa dobré“. Prevzatá z TS jún 2011. Prešpácime aj nejaké tie pravopisné chybičky! Poznámka redakcie.

Sčítanie netopierov v Bezmennej.

Tohoročná mierna zima nás neodradila a tak sme Gula, Lewis, Pijavica, Brko, Danka a Cvrko aj tento rok išli počítat netopiere v Bezmennej štôlni. Hneď na začiatku štôlne nás prekvapilo, že štôlna je dosť navštevovaná, čo nasvedčuje i počet zazimovaných netopierov. Aj naša prítomnosť ich rušila čo sme postrehli pri pohybe a reakcii na svetlo. Teplota vzduchu vonku bola niečo nad nulou, v štôlni až 13 °C, čo je pre zimovanie netopierov ideálne ale vonkajšia teplota ich zrejme mýlila. Tento krát sme našli len 7 kusov netopierov a 3 druhy, netopier veľký (*Myotis myotis*) podkovár krpatý (*Rhinolophus hipposideros*) netopier vodný (*Myotis daubentoni*) V prednej časti štôlne boli pokryté kvapkami rosy niekoľko jedincov mory pivničnej (*Scoliopteryx libathrix*). **(Foto, na zadnej strane obálky).**

Tento pozostatok banskej činnosti je nádherne vyzdobený kvapľovou výzdobou. A Tým, že dovnútra preniká z nadložia voda aj „kvapľová výzdoba“ zasa narástla. Aj železné jazierko sa zmenilo, stalaktity, z ktorých do neho kvapká voda sú väčšie. Farba kvapľov je okrová až červenohnedá, čo znamená, že obsahujú železo. Kvaple sa vytvárajú z hydratovaného oxidu železitého.

Lewis

Dvadsiatysiedmy ročník výšľapu na Záruby

Už niekoľko rokov po sebe je zvykom trnavských trampov stretnúť sa na Silvestra v Smoleniciach na stanici. Nebolo tomu inak ani tentokrát, keď sa zišiel na Silvestra rok 2011 s rokom Novým na 27. ročníku silvestrovského výstupu na najvyšší kopec Malých Karpát - Záruby. S Kakim sme dorazili na miesto stretnutia včas. Po ceste sme vzali stopára Kutáča. Trnavskí trampy tiež dorazili na miesto stretnutia v zastúpení: Šokom, Dufanom, Hubatým, Froschkou, Mačetom,

ml. Kutáčom, Smradkom. V húfe ako za

školskej družiny sa za hlasného hulákania doprevádzaného sústavnými ranami z petárd sa okolo nás prehnali pod vlajkou hasičský dobrovoľníci zo Skalice či Senici. Aj keď bol Silvester také správanie a petardy nepatrili do lesa. Niektorí si chceli vychutnať romantiku posledného dňa roka, iní išli na to ako s bubnom na zajace. Výstup sme zdolali a spečatili ho spoločnou fotkou a podpismi do vrcholovej knihy pod krížom na vrchu Zárub. Spiatočnú cestu dolu sme zvolili Čertovým žľabom. Chodník bol už síce takmer neschodný, ale zdolali sme ho podaktorí aj po zadnici. Krátku zastávku sme spravili v Čertovom žľabe pri pamätných tabuliach venovaných trnavským trampom zapálením sviečok. Po krátkom občerstvení sme sa pustili dolu ponad Škarbák okolo smolenického kaštieľa do centra Smoleníc. Silvestrovskú prechádzku sme ukončili v smolenickej pizzerii, kde sme si zaželali všetko dobré do roku 2012 s tým, že sa o týždeň stretne na Trojkráľovom pochode Rača – Košariská.

Lewis.

Oslavy narodenín Drobec, Maják na Majsniarovom Laze.

Pod touto zámienkou sa už tradične druhý januárový víkend stretávajú kamaráti na Majsniarovom Laze. (foto na zadnej strane obálky)

Čas plynie ako voda a bohužiaľ – nikdy sa nevráti. A preto treba každú možnú chvíľu využiť na to, aby sa stretli ľudia, ktorí sa chcú stretnúť, ktorým je spolu dobre, ktorí si to chcú a dokážu užiť. Počas celého víkendu bola vynikajúca atmosféra, umocnená prekrásnou prírodou a nádherným počasím. Akurátna nádielka snehu umožnila využiť aj lyže aj snežnice. Mladí sa zase predvádzali na boboch, išlo to aj na lopate. S chalupy sa prakticky od piatku, až do neskorej noci v sobotu, niesol spev a muzika. O tú sa postarali hudobníci zvučných mien. Drobec, Leo, Koník, Miny, Hrča ml., Bimbo a Lobo (z hudobnej skupiny Kati), Bufi, Baran, Ferko, ba občas aj ja. Ale nielen sluchu sa dostalo „estetična“. Ani čuch a chuť neprišli skrátka. Vôňa pečeného bôčiku a gulášu u nás na laze nikdy nechýba. Toto všetko ešte umocňovala trocha dobre vychladeného pivka – samozrejme Staropramen. Všetky tieto atribúty vytvárali predpoklady, aby bolo bohovský. No predsa len, by to nemuselo stačiť. Najdôležitejšou podmienkou vynikajúcej nálady boli ľudia. Všetkým zúčastneným patrí naša vďaka za svoj nedeliteľný prínos. Túto výbornú akciu vytvorili práve kamaráti, ktorí spolu s nami oslávili naše bezvýznamné narodenky. Ďakujeme pekne za dary, ale hlavne za to, že sú a že prišli. Menovite: Bufi, Sam, Lobo, Bubín, Bimbo (všetci z Moravy) Džípo, Janka, Lewis, Mao, Evka, Majo, Ringo, Baran, Maco, Leo, Renča, Hela, Robo, Apa- Jimi, Lád’o, Stenly, Tetka, Duňo, Igor, Maľko, Koco, Čuňo, Kocino, Miny, Milka, Koník, Hrča – ml., Ferko, Norika, Lolo –ml., Lenka, Karči, Maják, Irča, Drobec, Majka, Milan. Ešte raz díky a o rok sa dúfam stretne.

Ahoj Maják,

Zaujímavosti z kroník mesta Pezinka a histórie pezinského a malokarpatského baníctva V predchádzajúcich číslach sme priniesli článok na pokračovanie o baníctve v Pezinku. Získali sme niekoľko poznatkov o tejto činnosti, ktoré Vám v súhrne prinášame spracované pracovníkom mestského múzea.

Niekoľko perličiek z kroniky mesta Pezinka, ako to bolo zaznamenané kronikármi, a knihármi, ktorí zaznamenávali niekoľko storočí život v Pezinku perom. Niektoré záznamy v kronikách bezprostredne súvisia aj z rozvojom malokarpatského baníctva a niektoré ako z čiernej kroniky.

V roku:

1208 - Nitriansky župan Tomáš z rodu Hunt-Poznanovcov získava zem Bozen, dnešný Pezinok.

1271 - Vojsko českého kráľa Přemysla Otakara II. dobylo hrad v Pezinku.

25. január 1287 - V listine kráľa Ladislava IV. sa prvýkrát spomína dnes už zaniknutá dedina Sumberg, ležiaca v blízkosti dnešnej Pinellovej nemocnice.

1295 - Grófi Pavol a Kozma z Pezinka uzavreli dohodu s Trnavčanmi o užívaní ich viníc v chotári Pezinka. Ide o prvú písomnú zmienku o pezinských vinohradoch.

1317 - Prvá písomná zmienka o fare v Pezinku, ktorá však v tom čase nemala farára.

24. jún 1339 – Listina kráľa Karola Róberta, ktorou povolil grófom zo Svätého Jura a Pezinka právo ťažby zlata a iných drahých kovov na ich majetkoch.

1345 - Gróf Šebuš ustanovil za kaplána svojej kaplnky sv. Ladislava na pezinskom hrade Konráda z Budína.

2.pol. 14. storočia – Testament bratislavského kožušníka Perichtolda, pochádzajúceho z Pezinka, ktorým odkázal peniaze pezinskému charitatívnemu Bratstvu Božieho tela.

1376 - Prvá písomná zmienka o dedine Grinava, patriacej svätojurskému panstvu

1376 - Panovník potvrdzuje pre Pezinok na žiadosť zemepána už prv udelené právo výsadných týždenných trhov každú stredu.

1385 - Pezinok obsadili moravskí markgrófi Jošt a Prokop na základe zmluvy, ktorú uzavreli so svojim bratom, kráľom Žigmundom Luxemburským. Touto zmluvou získali za vojenskú pomoc územie celej Bratislavskej župy.

1425 - Deľba hradu a mestečka Pezinok medzi svätojurských grófov Juraja I. a jeho brata Mikuláša II. Obsahuje aj prvý opis vodného hradu a mesta.

1425 – prvá písomná zmienka o dedine Cajla.

1433 - Trnavskí husiti spustošili majetky pezinského grófa Ladislava III.

1466 - kráľ Matej I. udelil Pezinku právo konať výročné trhy dvakrát do roka.

19.jún 1481 - Niekoľko ozbrojených familiárikov bratislavského prepošta Juraja vtrhlo do Pezinka, kde zborili brány opevnenia, násilne vnikli do mestečka, kde ťažko zranili niekoľkých obyvateľov mesta a odniesli veľkú korisť.

21.december 1506 - Pezinský gróf Peter vydal listinu, ktorou do spustošeného Pezinka pozýva nových kolonistov, ktorým sľuboval viaceré úľavy.

7.máj 1511 - Pezinský mešťan Jobst Ortlieb spísal svoj testament, ktorý je najstarším zachovaným testamentom z Pezinka.

1515 - Pezinskí richtári Pavol Habel a Tomáš Schuster spoločne vydali svedectvo o výmene majetku medzi mešťanmi Pankrácom Fleischhackerom a Jánom Eisenbachom. Je to prvá zachovaná úradná listina mestečka Pezinok.

1525 - Pezinskí kupci získavajú kráľovské privilégium, ktorým boli oslobodení od mýta a iných poplatkov na cestách po celom Uhorsku.

1529 - V Pezinku sa uskutočnil proces so Židmi, obvinenými z rituálnej vraždy. 30 pezinských Židov bolo upálených 21. mája 1529 a ostatným bol „navždy“ zakázaný vstup do Pezinka.

1532 – Gróf Wolfgang z Pezinka požiadal mestskú radu v Trnave o zapožičanie kata a sľúbil, že ho riadne zaplatí.

1543 - Smrťou Krištofa II. vymiera rod grófov zo Sv. Jura a Pezinka po meči a celé panstvo prepadlo pod správu Uhorskej komory.

1544 - Panovník dáva celé pezinské a svätajurské panstvo Gašparovi Serédymu do zálohu za 303.000 zlatých.

1550 - Kráľ Ferdinand I. potvrdzuje novou listinou všetky dovtedajšie privilégia Pezinka.

1552 - Prvýkrát sa spomína pezinský učiteľ. Bol ním Felicián Schmucker, ktorému v uvedený rok odkázal pezinský mešťan Ján Kraus testamentom 5 zlatých.

1563 - Ferdinand I. udelil mestu nové trhové privilégium a tým získal Pezinok právo na tri nové výročné trhy.

1566 - Pezinské a svätajurské panstvo pripadlo do zálohu Eckovi Salmovi z Neuburgu.

12.júl 1628 – V Pezinku vznikol cech tesárov.

1633 - kráľ Ferdinand II. povolil Pezinku k doterajším piatim trhom ďalšie dva.

Z histórie pezinského a malokarpatského baníctva

„Malé Karpaty sú oblasťou, ktorá má popri Spišsko-Gemerskom Rudohorí, Kremnicko-štiavnickom Rudohorí a popri Nízkych Tatrách najväčší význam z hľadiska výskytu nerastných surovín na Slovensku.“

(B. Cambel – Hydrotermálne ložiská v Malých Karpatoch)

Aj keď sa história Pezinka a jeho bezprostredného okolia spája v mysliach súčasníkov s vinárstvom a vinohradníctvom, v určitých epochách formovala charakter mesta a jeho obyvateľov vo výraznej miere ešte aj iná činnosť – ťažba drahých a neskôr priemyselných rúd.

Prvú písomnú zmienku o existencii baníctva na území dnešného Pezinka máme z 24. júna 1339. Vtedy uhorský kráľ Karol Róbert I. udeľuje Šebušovi a Petrovi, synom grófa Abraháma zo Svätého Jura a Pezinka, právo otvárať na ich „pozemku zvanom Zumberg“ bane na zlato, striebro a iné kovy s podmienkou, že z vyťaženého výnosu budú odvádzať kráľovskému dvoru urburu vo výške 15-tiny výnosu. Z textu listiny nie je síce jasné, či v tom čase už v pezinskej časti Malých Karpát ťažba prebiehala alebo nie, no nasledujúce udalosti tu potvrdzujú už v roku 1339 a azda aj skôr intenzívnu banskú činnosť. Výsadná listina totiž takmer ihneď narazila na odpor ťažiara Koňuša, niekedy uvádzaného aj ako richtára banskej osady Mhyr, ktorý tvrdil, že pezinské zlaté bane patria ku kráľovským majetkom. Komisia, ktorú Karol Róbert vyslal 13. júla 1339 na prešetrenie tohto sporu rozhodla, že zlaté bane ležia na grófskych a nie kráľovských majetkoch. Spor však týmto neskončil, práve naopak. Vyústil až do ozbrojených zrážok, počas ktorých Koňušovi ľudia vypálili grófsky mlyn na potoku, ktorý bol hranicou medzi oboma majetkami a zabili pri tom

niekoľkých ľudí, medzi nimi aj Šebušovho úradníka Valentína. Až 7. novembra 1339 bol spor definitívne ukončený, keď bola oblasť Zumbergu definitívne prisúdená grófom zo Svätého Jura a Pezinka proti nárokom baníkov z Mhyru. Z počiatku možno nejasný spor vydáva zaujímavé informácie, keď sa naň pozrieme z geografického pohľadu. Zlatonosná oblasť v pezinskej časti Malých Karpát je ohraničená zlatonosnými potokmi vytekajúcimi spod Kollárskeho vrchu. Túto sieť tvoria najmä Limbašský a Staromestský potok so svojimi prítokmi. Oblasť Zumbergu sa rozkladá práve medzi týmito potokmi. Pri prameňoch Staromestského potoka bolo archeologickými prieskumami lokalizované osídlenie, datované mincami a úlomkami keramiky do 14.-16.storočia, ktoré je pracovne stotožňované s baníckou osadou Mhyr. Zdá sa, že grófi zo Svätého Jura a Pezinka aj v nasledujúcich obdobiach rozvíjali ťažbu zlata na svojich majetkoch. Svedčí o tom listina Ľudovíta I. zo 4. februára 1365, ktorou potvrdzuje Jánovi a Mikulášovi, synom Šebuša II. z Pezinka právo na ťažbu zlata na Zumbergu. Ten istý panovník dokonca povoľuje v roku 1369 grófovi Jánovi ponechať si výnos z urbury. Prvá ona ťažbu zlata v pezinských horách obnovuje pezinským grófom Štefanovi a Krištofovi v roku 1537 aj kráľ Ferdinand I. V banskom poriadku kráľa Maximiliána II. z roku 1573, v ktorom sa vymenúvajú všetky uhorské banské mestá sa však už Pezinok nespomína. Zdá sa, že ťažba zlata v pezinských horách skončila spoločne s vymretím rodu grófov zo Svätého Jura a Pezinka Krištofom II. v roku 1543.

Ťažba zlata, striebra, prípadne iných kovov prebiehala v období stredoveku, res. ranného a vrcholného novoveku aj v iných malokarpatských lokalitách. V roku 1786 sa pri otváraaní Svätodušnej bane v Perneku doslovne uvádza, že zmáhacie práce prebiehajú na mieste starších banských diel. Ťažba zlata sa v roku 1674 spomína aj v Modre, v lokalite Prudký vršok. Novšie výskumy však ukázali, že v bani sa zlato neťažilo a jej existencia skôr súvisí s pokusmi o ťažbu medi, keď sa Mikuláš Pálffy obrátil na Kráľovskú dvorskú komoru so žiadosťou „otvoriť tu od nepamäti ladom ležiace bane“. Kráľovská komora súhlasila a vo februári 1675 uzatvára gróf Pálffy prvé zmluvy s hutmanom Martinom Pauerom a skúšobným tavičom kovov Leonardom Weiglom. Častovské medené bane Pálffyovci pre nerentabilnosť uzavreli koncom osemdesiatych rokov 17. storočia a ich posledný pozostatok – medený hámor v Píle – predali začiatkom 18. storočia súkromníkovi. Ďalšou, doteraz presnejšie nelokalizovanou staršou banskou lokalitou je priestor dnešnej Bratislavy - Rače, s ktorým súvisí aj začiatok novej etapy pezinského a malokarpatského baníctva. 15.4.1773 totiž žiada penzionovaný banský podnikateľ Jozef Entzler z Gelnice banský súd v Novej Bani o banské právo na starú štôľňu, nachádzajúcu sa práve na území Bratislavy - Rače. Onedlho nato podnikol Entzler rozsiahlu cestu po starých malokarpatských banských dielach a už 1.6.1773 požiadal o povolenie ťažby vo viacerých starých štôľňach, medzi ktorými sa uvádza aj stará štôľňa pri Starom meste v Pezinku. O rok na to zakladá Entler banský podnik s názvom „Spojené ťažiarstvo staromestskej sv. Marianna, Terézia, Trojkráľovej, Jozef, Barbora a Kristína štôľne“ so 128 a neskôr 150 banskými podielmi. Jozef Entzler, ako šikovný podnikateľ nadviazal kontakty s vysokopostavenými osobami v okolí a zaviazal si

ich darovaní 1-2 podielov v banskom podniku. Ďalšie podiely predával po 500 zlatých rôznym záujemcom, medzi nimi aj rakúskej arcivojvodkyni Marianne. S finančnou podporou kráľovskej dvorskej komory, ktorá Entzlerovi poskytla úver 16000 zlatých rozbehol banský podnik svoju činnosť a v začiatkoch sa zameriaval najmä na zmáhanie štôlne Marianna, v blízkosti ktorej sa podľa správy banského súdu v Novej Bani z roku 1775 vyryžovalo dokonca viditeľné zlato. V roku 1775 zamestnáva ťažiarstvo už 55 baníkov a rozširuje svoju činnosť aj na ďalšie štôlne. V tom čase sa však Entzler dostáva do sporov s mestom Pezinok pre svojvoľné vyrúbavanie mestských lesov baníkmi. Spor ukončilo až vyslanie komorského komisára a dvorského radcu Hentla, ktorý sprostredkoval medzi oboma stranami dohodu, podľa ktorej mesto obdržalo v banskom podniku dva podiely a zaviazalo sa, že bude za zľavnenú cenu dodávať baniam potrebné drevo. Entzlerovi a jeho podniku sa spočiatku darilo, pretože úver 16000 zlatých splatil do dvoch rokov. Táto skutočnosť spôsobila, že cena jedného podielu v banskom podniku sa postupne vyšplhala až na 800 zlatých. Z roku 1778 máme k dispozícii prvú spoľahlivo zaevidovanú výrobu zlata, ktorá dosiahla 1267 gramov čistého zlata.

Ďalším zlomovým momentom v dejinách pezinského a malokarpatského baníctva vôbec bolo zriadenie samostatného banského súdu so sídlom v Pezinku v roku 1780. Banský súd vznikol z pôvodnej expozitúry banského súdu v Novej Bani, ktorá bola v Pezinku zriadená na základe počiatočných sľubných úspechov už v roku 1777. Napriek týmto sľubným úspechom bol Entzlerov banský podnik neustále v strate a nepomáhala mu ani podpora Dvorskej komory pre mincovníctvo a baníctvo vo Viedni, ktorá napríklad v roku 1786 povolila podniku zvýšenú cenu vyťaženého zlata a striebra. Koncom 18. storočia klesla ťažba zlata na minimum a podnik sa snažil zvrátiť zlú ekonomickú situáciu preorientovaním sa na ťažbu antimónových rúd v Pezinku - Cajle. V tom čase sústredil 2/3 všetkých banských podielov vo svojich rukách cisársko-kráľovský dvorský radca Ján Németh a stal sa tak hlavným banským podnikateľom ťažiarstva „Marianna, Terézia a Jozef štôlne“. Ani tomu sa však nepodarilo napriek viacerým pokusom oživiť ťažbu zlata v pezinských horách. Situáciu komplikovala najmä vysoká spodná voda, ktorá v roku 1806 zatopila štôľňu Marianna a na druhej strane nedostatok povrchovej vody na poháňanie banských mlynov – stúp. od roku 1821 sa pokúšalo obnoviť ťažbu ťažiarstvo „sv. Michal a Nová Marianna štôľňa“, ktoré však po počiatočných úspechoch narazilo na ťažkosti so spodnou vodou a v roku 1830 zaniká. Situáciu sa podarilo dočasne stabilizovať v rokoch 1826-1827, keď sa podarilo opätovne nájsť zlatú rodu s väčším obsahom zlata z ktorej bolo v priebehu 18 mesiacov vyťažených až 20,75 kg veľmi kvalitného zlata. Definitívny úpadok ťažby zlata v pezinských horách nastáva začiatkom tridsiatych rokov 19. storočia a nepodarilo sa ho zastaviť ani podnikateľovi barónovi Augustínovi Várhegyimu, ktorý prišiel v roku 1842 s novým projektom podfárania banských diel na Starom meste novou dedičnou štôľňou z Hrubej (Cajlanskej) doliny. Od stupy Klement začal raziť generálne banské dielo s názvom Jozef Palatín Zubau štôľňa, smerom pod štôľňu František Augustín, ktorú vlastnil. Dielo malo byť dlhé asi 100 metrov. tento nádejný projekt, ktorý mohol priniesť zvrät v osudoch

pezinského baníctva sa však neuskutočnil, pretože sa Várhegyi onedlho dostal do sporov so svojim spoločníkom Karisom a v roku 1854 predáva celý podnik A. Pappelovi, ktorý však v razení Jozef Palatín Zubau štôlne už nepokračoval. Definitívny zánik zlatého baníctva v pezinských horách môžeme klásť do roku 1861, keď mesto odkúpilo zlaté bane s celým inventárom za 5200 zlatých a banský súd v Banskej Bystrici túto kúpnopredajnú zmluvu schválil s podmienkou, že sa mesto Pezinok zrieka práva na ťažbu zlata.

Pokračovanie v budúcom čísle

Slečne údolie.

XI. Pokračovanie

Z histórie osady T.O. MEXICO. 1967 - 2002

Osada TO. MEXICO bola založená v roku 1967 v Malých Karpatoch neďaleko mestečka Pezinok na Slniečnom údolí, kde má osada osadný flek. Zakladatelia osady boli piati kamaráti Lewis, Člupko, šerif Saky, Ščipák, Pintiš. Neskôr sa osada postupne rozrástla o ďalších kamarátov Foina, Kocúra, Kotlíka, Belka, Kuchtíka, Fešta a kamarátku Dlhý Vlas. Prijali sme do osady i starých trampov Chrobáka (ktorý prišiel do osady z Troch prameňov z Borinky Košarísk) a Lasa (alias Čínske Laso alebo „Streko“.

Prišiel k nám od starých trampov z osady od „Dúmu hrúzy“, kam chodievala aj pezinská vetva Modrej hviezdy, keď opustili flek na zemlianke v Gaštanovom jarku. Na okraj - osadníkmi vtedy boli aj Streko, bratia Prochádzkoví, Hovorka, Strnisko - dnes sú už všetci kamaráti z tejto osady na nebeskom vandry), ktorí boli prínosom pre osadu. Laso prispel k pestrému životu na osade nielen svojším

humorom, ale aj tým, že poskytol osade rozostavanú chatu, ktorú osadníci užívali v zimných obdobiach. V roku 1969 zmenila osada dočasne osadný flek na Rybníčku tiež v Malých Karpatoch. Šerifa Sakyho po narukovaní vystriedal Lewis, kde neskôr v roku 1972 bol zapálený výročný oheň pri príležitosti V. výročia založenia osady. Na ohni sa stretlo okolo 150 trampov z Pezinských osád - Skarabeus, Zálesák, Čierny Condor, Škaredžáci, Túlaví Vlci, Zlatý sup, Mescaleros, Digers, Modrá hviezda, Spojené osady Engerau Petržalka - Dunajský maják, Dunajský pavúk, Trhani, osady z Feriby - Bratislava - Biely rys, Bojovní Vlci z Bratislavy Sivý Jastrab, Túlavý Blesk, Zubor z Rače - Tri pramene, Zlatá podkova, Severka,

z Ivanka pri Dunaji – Čierna ruža, Santrope, Beduáni z Trnavy – Pardali, Biely tesák, Oranžový expres, zo Zochovej chaty Čierny Medved', Cherokee, Tekome, Hoskí diabli, z Čiech a Moravy Zlaté dno, Večerníček, zo samotárov–Túlavý spevák Ostrava, Čertík Ostrava, Funes Bratislava a ďalšie osady a samotári.

Po výročnom ohni v októbri 1972 vznikli Spojené osady Pezinské, ktorých zakladateľom bola aj osada T.O. Mexico. Pôsobnosť SOP – Pezinok trvala do roku 1977, kedy došlo k zániku. Neduh, ktorý spravidla v tomto období postihol viaceré osady ako, základná vojenská služba odchod do cudziny ženba a odsťahovanie sa z Pezinka poznačili na dlhú dobu aj našu osadu. Vrátili sme sa na pôvodný flek na Slnčné údolie kde sme sa stretávali na pravidelných osadných stretnutiach 35 rokov.

Od roku 1978 do roku 2002 sa osada s pribúdajúcimi rodinnými a osobnými starosťami a podľa možnosti sa stretávala na chate šerifa a ďalej sa nerozširovala. V auguste roku 2002 si v úzkej spoločnosti pripomenula 35. výročie založenia osady. O päť rokov neskôr na Blatine usporiadala osada spoločný výročný oheň 40. výročie založenia osady spolu s T.O. Rys, ktorá v tom istom roku oslávila 35. výročie osady.

Počas pribúdajúcich rokov naše osadné rady opustili naši kamaráti, ktorí sa vydali na pokojný posledný vander Pintiš, Kocúr, Kuchtík, Laso, Chrobák, a Ščipák.

V krátkosti sme si dovolili pripomenúť históriu osady. Tí, ktorí nás poznajú, poznajú i naše aktivity okolo pôsobnosti osady, Tí ktorí nás nepoznajú nech vedia že osada TO Mexico nezanikla a práve v tomto roku si pripomenie 45. výročie založenia osady. Pripravujeme vydanie reportáže zo stretnutia osady z roku 1972, ktorú v zachovalom stave poskytol redakcii kamarát Šperhák z T.O. Veselého mláďi.

Podklady poskytol a spracoval Lewis

JICARILLA-1963-2008

III. pokračovanie Dunaj 1950-1963.

Každá rieka, malá či väčšia, vytvára vlastný kolorit kraja, ktorým preteká a zanecháva po sebe svojskú stopu na dlhý čas, skoro navždy, ale to väčšinou nemôže byť, lebo je ako živá a mení sa podľa zemepisných daností, klimatických podmienok a zásahov ľudskej činnosti, poznávania- prisvojovania.

Z tej druhej strany (mince- brehu) v nás zanecháva však oveľa viac, totiž veľkú ryhu v mysliach a duši na stálo.

Vtedy dávno, (za mláďi) sa nám do osudia vlúdila taká malá i veľká rieka aj s okolitou divokou prírodou. Samozrejme, že bola veľká, jedna aj druhá, najmä Veľký Dunaj. Tak sme mu hovorili a písali s veľkým „V“, lebo vzbudzoval poriadny rešpekt. Len si spomeňme ako sme si odvážne, 8-10 ročný chalani namáčali to jeho toku nohy po prvý krát bez dozoru. Nielen, že veda studenila ale aj v zadku mrazilo, ešte k tomu za šplechotu a bičovania vln od lodí o slizké pobrežné balvany, ostré a presne rozhádzané na vykĺbenia členkov. Popadali aj starší a o modriny či krvičky nebola núdza. Naše obvyklé trasy, najprv v húfe a neskôr v husom pochode za

sebou, začínali na niektorom rohu ulice. Na scuka do rajónnych krčiem sme vtedy ešte nemohli, aby nás nezradili susedia a okrskár. Popri Mediachemii, (čo tam skúšali lieky na psoch, mačkách, králikoch a.p.), cez v tom čase budovanú Prístavnú ulicu, do Malého Brennera. Keď sme mali šťastie tak nám niekto starší vyniesol z hostinca u Mariši nejakú robenú malinovku (malý štamprlík šťavy - sirupu s vodou alebo s výbornou sífónovou vodou), podľa drobných vo vrecku do miestnej záhrady „zaliatej“ tieňom z topolů a orechov. Nezabúdajme, že takéto „už vandre“ sa absolvovali zväčša v lete cez prázdniny, lebo cez rok to bolo pre niekoho menej dostupné (podľa známok v škole). Po takom veľkolepom osviežení a čakani na tých starších, čo už tajne znášali aj pivo, sme sa konečne pohli za dedinu cez slnkom rozpalenú štrkovo – prašnú cestu medzi žitom a ražou, bolo práve pred žatvou, či zemiakoviskom, kukuricou, repou a tabakom, podľa toho čoho bolo v tom čase v skladoch nedostatok. Tento začiatok pochodu je zakorenený hádam aj v génoch, lebo trval desaťročia, len s malými obmenami, keďže sme rástli a čochvíľa zarábali. Menilo sa i poradie malí a veľkí a kto na koho čaká, kto spieva a hrá a kto počúva. V čase veľkej horúčavy sa chodilo naľahko t.j. pod širák s dekou a poniektorí v kraťasoch, pumpkách, takže nebol problém s kečkami, sandálmi kanady boli tabu. Očvachtali sme sa na Eve, no pri časovej tiesni aj vtedy zapadal „Oskar“ nebolo za hodno sa zdržiavať a ovlažovalo sa až na fleku, čo bolo tam kde sme sa po 2 až 3 hodinách šlapungu rozbali. Zo začiatku nezáležalo kam ideme. Všade bolo prázdno a dobre, postupne sme spoznávali fleky (táboriská) ďalej a ďalej. Neskôr po získaných skúsenostiach sa staré naše fleky zveľadľovali a nepomenované nazvali často len číslom kilometra, na ktorom sme sa ocitli, podobne ako vodáci či lodníci z hladiny číslujú Dunaj od Čierneho mora hore do Čierneho lesa. Pre nás boli zaujímavé kilometre od Malého Dunaja dole. Vytikal z Veľkého Dunaja pod kilometrom 1866 čo bol vtedy koniec prístavu. Pre informáciu Bratislava čítala odtiaľ hore km 1868 po starý most (bol len jeden) a 70-ka bola nad Pečenským ramenom v Petržalke, Karloveské rameno km 1872 a do Wiedne plus čísla hore. Teda 65-ka bola pod M. Dunajom a všeobecne sa tomu hovorilo Ašperung, Špic a Micherova zátoka. Dnes je tam rozšírený nový prístav a až ďalej chatky trampov - vodákov, lodenice a iné zariadenia. Po ceste sme mohli hoci kde odbočiť do húštin a pripraviť si čistinku na malé táborenie, pokiaľ mal každý plný kulač vody. Inak sa museli ísť až na rameno Epides (Biskupické rameno) kde už bola dunajská voda čirejšia, bez piesku, ktorá sa na varenie a čaj musela aj tak prevariť. Stalo s niekedy, že pri kúpaní sa jej podaktorí z nej napili ba aj z veľkého Dunaja, ale nie veľa a sme tu. Toto rameno vtekalo do vnútrozemia Žitného ostrova na km 64 a tvorilo ostrov na ostrove- Kopáčsky ostrov. V obdobiach sucha, keď rameno vysychalo sme sa dostali suchou nohou až ku kvádru (bola to obrovský betónová kocka asi pre vojenské využitie) pohodlne k veľkej rieke.

Tony Lovec

Trampské hnutí a valašskokloboucko *Jaroslav Šperling – Kejpr*

Věnováno kamarádkám a kamarádům -- ôsme pokračovanie

KLOBUCKÉ OSADY JEDNOTLIVĚ

OSADA NADĚJE Z VYPRÁVĚNÍ KRISTIANA, NEJMLADŠÍHO ČLENA OSADY

"Začalo to ve 30. letech. Trampovalo sa se stany - pěšky nebo na kolech. Naší předností byl optimismus, mládí plné plánů, veselé, plné písniček. Zatím bez kytary, neměli zme na ňu. Jezdili zme do nejbližšího okolí, jako je Brumovský hrad, Luhačovice, Bystřička a do kopců kolem nás. Po určité době museli kamarádi na vojnu. A po vojně přišly svatby. S přibýváním roků a vlivem manželek vznikla potřeba sa usadit na nějaké místo, kde byzme sa všichni setkávali. Tak přišlo rozhodnutí postavit chatu. Místo zme vybrali pod Jeleňovskou, kde naši rodiče vlastnili pozemek a neměli nic proti tomu. Začali zme stavit na jaře r. 1939. Největším motorem tohoto počínu byl náš šerif „kat“ Mydlář. Každú nedělu brzo ráno nás vzburcoval. Pily, sekery, krumpáče, obyčejný buřt a kus chleba za pasem a šlo sa. Babky, co šly do kostela sa křižovaly. Nám to ale nevadilo, pochodovali zme při písničce až na Jeleňovskou a večer zme sa vracali domů, zase s písni na rtech „ Je nás osum jako vlků“, což byla naše hymna, která s nama stála u zrodu osady Naděje. Naši členové byli: šerif Kat Mydlář, jménem Franta Matyáš, Barchanka - Joža Ročák, Křehulka - Jan Bureš, Cigán - Bohuš Polomík, Galbaňák - Pepa Číž, Markíz de Trevil - Lovec - Béd'á Loveček, Fríp - Franta Ročák, Kristian - to jsem já, Lojza Bureš. Pozdější členové byli: Kosil - Jan Ginter, Měch - Jan Berčík, Lolita Hanaky - Lojza Fúsek, Drak - Fajkář - Karel Košář. Někdy po práci zme sa šli občerstvit k Heblajnovi na chatu, která sídlila na Jeleňovské. Sedli zme si na verandu a začlo veselo. Křehulka hrál na kytaru, dovezl si ju z vojny z Podkarpatské Rusi, z Užgorodu, a už zme zpívali. Z hlavní místnosti od šenku přišel buď starý Heblain nebo jeho zeť, když tam byl na prázdninách se spolustudenty. A hned nás brali mezi sebe. A tak sa zpívalo společně. Samozřejmě zme už nesměli platit. To šlo na jejich účet. To sa nám samozřejmě líbilo a jim také. To bylo několikrát za léto. Ta naša muziga a zpívání nám velice pomáhaly. Křehulka uměl pěkně brnkat, naučil sa to rychlo, protože už předtým byl huslista. Později to naučil aj mňa, což mně furt vystrkal, zvláště, když měl vypité. Materiál na chatu zme si doslova vyzpívali. Zvláště na účinkování při Silvestrech. Pořádali zme také karnevaly a kovbojské bály. Když zme konečně chatu postavili, uvažovali zme o jejím názvu. Po mnoha návrzích zme přišli na celou větu - Místo radosti našich kamarádů. To ale bylo dlouhé. Já sem navrhl zkratku, to je z každého slova první slabiku. Vznikl název MIRANKA. Mým kamarádům to bylo ještě dlouhé, prý moc exotické. Byl jsem přehlasován a byla z toho MIRANKA. Hned sa potom z březových polének sestavil nápis a přibil na chatu. A včil to mosíme nejak oslavit. Chata byla eště bez verandy a bez kůlny. Vyzdobili zme ju a pozvali hosty. Šerif nadělal 120 ks chlebičků a jako cukrář i zmrzlinu. Že bylo krásné slunečné počasí - hosté a kamarádi sa scházeli. Hráló a zpívalo sa až do večera. Pak přišla búrka a všichni až na nás - mirankáře, šli domů. Nad hlavama jim plápolaly stanové dílce, které zme jim pujčili, aby nezmokli. Po jejich odchodu teprv začala pořádná oslava. Trvalo to až do pozdních nočních hodin. Ráno sem sa probudil a v chatě sem byl sám. Vylezu ven z chaty a ejhle, kamarádi vylézajú z pod trojákú s jatelinú, rozcuchaní a pomačkaní, ve vlasech a všude inde stébľa trávy. „Tož na to zme si chatu postavili, abyste spali venku?“ spustil sem na ně. Jelikož sem byl ale nejmladší, musel sem uvařit snídaňu - čaj, kávu a co zbylo. Chata sa pak zvelebovala postupně. Když přišla okupace, Miranka sloužila jako hlavní stan sokolského odboje - Obrana Národa. Někdy sem hlídkoval, aby je nikdo nepřekvapil. Škoda, že po r. 1948 mělo STB klíče od chaty, prý pro kontrolu, aby sa tam neskrývaly nějaké protikomunistické živly. Když zme ale vždy po nich našli chatu zaneřáděnú, kronika pryč a s ní i fotografie, doklady o činnosti osady a iné věci, to nás dožralo.

- 1) Ponapr na výletě
- 2) Ponapráci na Mirance r.1971
zleva Zbyněk Přívovník, Jan Bureš,
Olda Pechanec, Josef Olšák,
nahore Miloš Havelka a Gusta
Ptáček
- 3) Na chatě Ponapru - druhý zleva
Pedro Krchňák z Hawaie, třetí
zleva Karošek - Karel Ginter, dru-
hý zprava Andy Topolánek-Hawai,
první zprava Syneček ze Shangri-ly
- 4) Ponapráci na svatbě Oldy Ditricha
- 5) Olda Pechanec, Gusta Ptáček a
Olda Ditrich
- 6) Chata pod Stáží - sídlo Ponapru
postavená r.1936 (foto z r.1962)

Pod záminkou, že zme ztratili klíče a že si musíme udělat druhé, šel sem k četníkům na stanicu. Tam mně je půjčili s připomínkou „ale vrátit.“ „To víte, že jo,“ale už je neviděli. Tím kontroly skončily. Když po nějaké akci, po zaplacení sálu a účinkujících nám něco zůstalo, bylo to na údržbu chaty a její zvelebování. Postavili zme za to šopu a verandu, opravili střechu a komín. Někdy zbylo na oslavu při táboráku. Opečení beránka na ohni a kýbl piva od Heblaina. Život plynul dál v kamarádkém duchu a s kláním s osadou Ponapr ve fotbale a hokeji. A jiné srandy a vylomeniny zme vyváděli. Např. s osadou Ponapr zme provedli přepadení dostavníku na městě. Pěkně v dobových krojích kovbojů, aj indián tam byl, co vedl osla s bryčkou. Potom zme přepadli vlak jedující z Poteče do Klobúk, gde sa naši kamarádi vracali z fotbalového turnaja. Na koleje zme dali bůchací kuličky a polehali kolem kolejí. Ve vlaku byla hrůza, když zme zamaskovaní lynčovali naše kamarády. Šak strojvedoucí nechtěl zprvu ani zastavit a klobucké nádraží přešel a zastavil až za uhelnými skladama. S Ponaprákama zme hráli hlavně fotbal. Někdy zme si z toho dělali srandu. My Mirankáři zme byli přeslečení za roby, Ponapráci dělali chlapy - gentlemany, dávali nám přednost. Po určité době sa trampská osada Ponapr rozpadla a my zme začali spolupracovat s osadama z Javorůvek. Společné ohně a setkávání na chatách. Teď sem z naší osady zůstal sám. Všichni už umřeli."

OSADA PONAPR

Zároveň s osadou Naděje, sídlící na chatě Miranka pod horou Jeleňovská, vyrůstala na druhé straně hor směrem na východ osada Ponapr. Pověstně kamarádi studenti, sršící vtípem. Spolu s Mirankáři, kteří byli zase zpěváci, se při společných kláních vzájemně doplňovali. Pořádali společné kovbojské karnevaly, akci Přijeli k nám komedianti a sportovní klání ve fotbale a hokeji. Název Ponapr znamená - pomozte nám pracovat. A říkali si mezi sebou, že po půlnoci to znamená - polubte nás v prdel. Tato osada sídlila na chatě zvané Pod Stráží, ležící na JZ pod horou Královec, na jižní straně hřebenu. Postavena byla roku 1936 panem Ditrichem. Osada Ponapr zanikla kolem r. 1950. Její členové byli: šerif Olda Ditrich, působil v protikomunistické organizaci Makyta, musel utéct do ciziny, zemřel v Kanadě. Jarda Ditrich, za protikomunistickou činnost seděl 6 roků v kriminále. Další členové byli Josef Olšák, Olin Pechanec - Bochník, Gusta Ptáček, Miloš Havelka - Malošek, Franta Matějček, Zbyněk Přívozník, Vašek Zúbek a Karel Ginter - Karošek.

STR. 24 - TRAMPSKÉ HNUTÍ A VALAŠSKOKLOBUCKO

- 1) Z potlachu na Pulčinách r.1943
- 2) Václav Janáč - Fin r.1944
- 3) Počátek Shangri-ly, místo na chatu vyměřuje Johnny Papež a Zoro Cmajdálka r.1944
- 4) Johnny při stavbě chaty r.1944
- 5) zleva Tonda Papež-Tom, Karel Cmajdálka-Zoro, Vladimír Severa-Syneček, Vašek Janáč-Fin, Josef Loveček-Džoze, Karel Papež-Johny, dole Jarolím Machala-Džim r.1948
- 6) chata Shangri-la r.1980

Niekoľko záberov z podzemia zo sčítania netopierov 2012.

Narodky na Majsniarovom Laze 2012.

© Vydalo: Regionálne tramské združenie – Pezinok pre vnútornú potrebu združenia.

Spolupracovali kamaráti : Gula, Rendy, Lewis, Tony Lovec, Kejpr, a ďalší.

Predpokladaná uzávierka budúceho čísla 16.5.2012.

kontakt: www.rtzpezinok.tym.sk, www.malokarpatskyobcasnik.tym.sk email: malokarpat.obcasnik@gmail.com